

Sak 2/22 Til spørsmålet om oppdeling av Vestfold og Telemark fylkeskommune

1. Fylkestyrets innstilling til fylkesårsmøtet:

Fylkestyret har 03.02.22 behandlet saken fra fylkestingsgruppa:

Fylkesårsmøtet i Vestfold og Telemark SV tar fylkestingsgruppas vurdering i saken til etterretning, og slutter seg til fylkestingsgruppas vurdering i saken.

Dette medfører at fylkestingsgruppas anbefaling om å gå for oppdeling av Vestfold og Telemark tas til følge.

Innstillingen er enstemmig.

2. Fylkestingsgruppas vurdering av saken, med råd til fylkesårsmøtet

SV ønsket ikke å slå sammen Vestfold og Telemark fylker. Vi har likevel lagt ned en solid innsats i den politiske styringen av fylkeskommunen for å sikre at Vestfold og Telemark fylkeskommune trekkes i retning av SVs politikk og verdigrunnlag. SV har også gjennomført sammenslåing av fylkeslagene i Vestfold og Telemark, og opprettelsen av Vestfold og Telemark SV oppleves som en suksess. Beslutningen om fylkeskommunen vil påvirke fylkespartiets framtid, derfor har det vært vesentlig å legge til rette for en grundig diskusjon om saken i fylkespartiet, og også at fylkesårsmøtet tar stilling.

Fylkestingsgruppas posisjon før høringsrunden januar 2022, var å ikke ønske oppdeling av fylket, men heller bruke ressursene på å videreutvikle fylkeskommunens funksjon og tjenester. Hensynet til kostnader og arbeidsmiljø var bærende premisser for dette standpunktet.

Høringsrunden skulle ikke være en skinnprosess for SV. Det har vært en reell høring, der også SVs medlemmer skulle høres. Fylkestingsgruppa oppfordret lokallag i SV til å delta i diskusjonen. Saken har vært oppe til behandling i de fleste lokallag, gjennom medlemsmøter og årsmøter. I de 17 kommunene SV er representert, har SV gått inn for deling i 10 kommuner, og mot deling i syv kommuner. Det ligger et flertall av både innbyggere og SVs velgere bak vedtakene om å dele fylkeskommunen opp.

For SV må en fylkeskommune være en utjevner, aktiv og tilstedeværende samfunnsaktør for å utøve sin funksjon. Det krever en felles anerkjennelse av fylkeskommunen for å utøve myndighet der det regionale perspektivet avviker fra eller imøtegår kommuners interesser. Kommunene i Vestfold har enstemmig gått inn for å dele opp fylket. Det vil være vanskelig å forsvare fylkeskommunens myndighetsutøvelse overfor disse kommunene, og styring over fylkeskommunens egne virksomheter i disse kommunene, etter at de gjennom brede politiske vedtak har uttrykket en sterk misnøye med fylkeskommunen i nåværende form. Det er ikke et akseptabelt premiss for SV å svekke fylkeskommunen som regional aktør for å muligens oppnå aksept hos et lite utvalg av kommunene.

Arbeidstakerorganisasjonene med medlemmer i fylkeskommunen har ikke tatt konkret stilling til spørsmålet om oppdeling. Fylkestingsgruppa ser derfor ikke tilstrekkelig grunnlag til å ta hensynet til de ansatte til inntekt for å gå imot oppdeling. Regjeringen har garantert for å

Sak 2/22 Til spørsmålet om oppdeling av Vestfold og Telemark fylkeskommune

dekke kostnader ved oppdelingen, og vil avstemme inntektssystemet etter den kommende fylkesstrukturen. Fylkestingsgruppa ser derfor heller ikke tilstrekkelig grunnlag for å ta kostnadene til inntekt for å gå imot oppdeling.

Fylkeskommunen er blitt styrket innen samferdsel, klima og kultur. Det er derimot ikke lyktes å skape en felles forståelse innenfor videregående opplæring, og innen tradisjonell næring utover det som knytter seg til klima og grønn omstilling. Ved en eventuell oppdeling er det derfor nødvendig å prioritere å motvirke kompetanseflukt fra fylkeskommunene, ivareta arbeidsmiljøene på best mulig måte, og opprettholde velfungerende utviklingsarbeid innen samferdsel, areal, plan, klima og kultur, samt tydeligere definere en retning for fylkeskommunene innenfor kompetanse og næring.

En sammenslåing av statsforvalterne var også del av regionreformen. Dette medførte en fordeling av statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser som har vært et viktig premiss for organisering av Vestfold og Telemark fylkeskommune. SV forutsetter at statsforvalteren vil følge fylkesgrensene også etter en eventuell omgjøring av dagens fylkesgrenser.

Fylkestingsgruppa ønsker å ta høringsrunden til etterretning, og anbefaler fylkesårsmøtet i Vestfold og Telemark SV å tilslutte seg dette. Vi mener samtidig at om stemmene fra SV i fylkestinget fordeler seg 2:1 i favør oppdeling, vil dette gjenspeile både fylket og SVs medlemmer på en representativ måte.

Merk: Redegjørelse for argumentene mot oppdeling under punkt 7.

3. Oppsummering og konklusjon

- Regjeringen dekker hele eller deler av kostnadene ved oppdeling
- Arbeidstakerorganisasjonene med betydelige antall medlemmer i fylkeskommunen tar ikke klar stilling imot oppdeling
- Et overveldende flertall av kommunene ønsker å dele opp fylkeskommunen
- Et flertall av innbyggerne bor i kommuner som ønsker å dele opp fylkeskommunen
- Et flertall av kommunestyregrupper i SV ønsker å dele opp fylkeskommunen
- Et flertall av SVs velgere fra 2019 står bak kommunestyregruppene som ønsker å dele opp fylkeskommunen
- Stortingsgruppa til SV har gått inn for en bindende folkeavstemning der et flertall for oppdeling i ett av de to gamle fylkene ville medført å dele fylkeskommunen
- Alle kommunene i gamle Vestfold har vedtatt å ville dele opp fylkeskommunen
- Et flertall av kommuner i gamle Telemark har vedtatt å ville dele opp fylkeskommunen
- Et flertall i SVs fylkestingsgruppe vil derfor stemme for å dele opp fylkeskommunen

Sak 2/22 Til spørsmålet om oppdeling av Vestfold og Telemark fylkeskommune

4. Signaler fra regjeringen

I Hurdalsplattformen gir regjeringen fylkeskommuner som er slått sammen med tvang mulighet til å søke om å gå tilbake til inndelingen før regionreformen. Dette innebærer Vestfold og Telemark fylkeskommune, som ble vedtatt sammenslått av Stortinget høsten 2017. Fylkestingene i de to fylkene stemte ned forslag om å gjennomføre sammenslåingen frivillig.

Regjeringen har bekreftet at søknader vil innfris, at kostnader ved oppdeling skal dekkes av regjeringen, og at ny fylkesstruktur vil gjenspeiles i nytt inntektssystem for fylkeskommunene. Regjeringen har satt søknadsfrist til 1.mars. Spørsmålet fylkestinget i Vestfold og Telemark skal ta stilling til 15.februar, er hvorvidt det skal søke Stortinget om å dele Vestfold og Telemark fylkeskommune opp i Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune.

5. SV på Stortinget og i fylkestinget

I SVs arbeidsprogram for perioden 2021-2025 har vi vedtatt at fylkeskommuner som er sammenslått med tvang skal kunne søke om oppheving av et slikt vedtak, og at det skal avholdes folkeavstemninger før sammenslåinger. For Vestfold og Telemarks del betyr det at fylket skal få innvilget en søknad om oppdeling, men velger selv hvorvidt en søknad skal sendes.

På Stortinget stemte SV i oktober 2021 for et forslag om å gjennomføre en *bindende* folkeavstemning i Vestfold og Telemark, med spørsmål om å dele fylket. Ved flertall i ett av de to gamle fylkene for å dele opp, ville SV på Stortinget at fylket deles opp.

På fylkestinget i desember 2021, stemte SV mot å gjennomføre en *rådgivende* folkeavstemning. SV stemte for å gjennomføre en høringsrunde i kommunene, og fikk i tillegg gjennomslag for at sivilsamfunnet også skulle høres i denne runden.

Fylkesdirektøren har anslått kostnader på 100 millioner kroner ved oppdeling. Anslaget er i stor grad basert på kostnadene ved opprettelsen av Vestfold og Telemark fylkeskommune.

SV har fått bekreftet at regjeringen vil dekke andeler av kostnadene ved oppdeling, men ikke fått presisert beløp eller andel. Dette innebærer at Vestfold og Telemark er medregnet i regjeringens opplegg for oppdeling av tvangssammenslåtte fylker, og at kostnadene ved å gjennomføre dette mest sannsynlig ikke vil gå på bekostning av tjenestetilbudet i fylkeskommunen, selv om ikke hele regjeringens bidrag er presisert. Finansministeren har også signalisert at en revisjon av inntektssystemet vil gjenspeile den nye fylkesstrukturen. Dette vil være helt nødvendig for å unngå at de to nye fylkeskommunene står svekket igjen etter oppdeling grunnet høyere driftskostnader.

Sak 2/22 Til spørsmålet om oppdeling av Vestfold og Telemark fylkeskommune

6. Høringsrunde i kommuner og sivilsamfunn

Høringsrunden i kommuner og sivilsamfunn i Vestfold og Telemark ble avsluttet 27.januar. Alle 23 kommuner har avgitt høringssvar, enten ved behandling i kommunestyre eller i formannskap.

16 kommuner har fattet vedtak der de ønsker fylkeskommunen delt. Syv kommuner har fattet vedtak om at de ikke ønsker fylkeskommunen delt.

Alle kommunene i Vestfold *ønsker* å dele opp fylkeskommunen. Kommunene i Vest-Telemark, med unntak av Seljord, samt Drangedal og Kragerø (Vestmar), *ønsker* også å dele fylket.

Grenland, med unntak av Siljan, samt Nome, Midt-Telemark, Seljord og Tinn *ønsker ikke* å dele fylket.

Befolkningen i kommunene som *ønsker* å dele fylkeskommunen er 290 745. Befolkningen i kommunene som *ikke* ønsker å dele fylkeskommunen er 131 137. Andelen av befolkningen i kommuner for oppdeling er 69 prosent, og andelen i kommuner mot oppdeling er 31 prosent.

SV er representert i 17 kommuner. SV stemte for oppdeling i 10 kommuner, og mot oppdeling i syv kommuner. Det er 5947 SV-stemmer bak vedtakene om å dele opp fylkeskommunen. Det er 5000 SV-stemmer bak vedtakene om å ikke dele opp fylkeskommunen. Det gir en andel på 54,3 prosent av SV-stemmene bak vedtakene som *ønsker* å dele opp fylkeskommunen, og 46,7 prosent *mot* å dele opp. I innbyggertall er det 211 924 innbyggere i kommunene der SV stemte for å dele opp fylkeskommunen, og 190 165 innbyggere i kommunene der SV stemte mot å dele opp fylkeskommunen.

Fra sivilsamfunnet er det kommet 25 høringssvar. Høringssvarene representerer store og små organisasjoner innen arbeidsliv, næring og frivillighet. Organisasjonsledd på både fylkes nivå og lokalt nivå har sendt svar.

De to største arbeidstakerorganisasjonene i fylkeskommunen, Fagforbundet og Utdanningsforbundet, *tar ikke konkret stilling* til for eller mot deling i sitt høringssvar. Dette gjenspeiler et spredt syn blant medlemmene. Deres høringssvar fokuserer på behovet for prosesser som ivaretar arbeidstakerne og arbeidsmiljø. Skolelederforbundet tar heller ikke konkret stilling, men peker i sitt høringssvar på områder der relasjonen mellom fylkeskommunens administrasjon og skolene ikke har vært tilfredsstillende.

LO og NHO *ønsker ikke* en oppdeling. Felles begrunnelse er fylkeskommunens kapasitet innen næring, samferdsel og utviklingsarbeid, og behov for forutsigbarhet framfor uro.

Telemark Bonde og Småbrukarlag *ønsker* fylkeskommunen delt. Lunde og Flåbygd bondelag, Tinn bondelag, og Vest-Telemark Bonde og småbrukarlag *ønsker* også fylkeskommunen delt.

Vestfold bygdekvinnelag, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Landsforbundet for offentlige pensjonister i Sandefjord, og Telemark friidrettskrets, *ønsker* fylkeskommunen delt.

Norsk forskningsråd, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon Vestfold og Telemark, Færder ungdomsråd, Norsk sykepleierforbund Vestfold og Telemark, Grenland Næringsforening, Kragerø næringsforening, Oslofjordens Friluftsråd, Vestfold krets av Norges speiderforbund, Vestfold og Telemark idrettskrets, Telemark husflidslag, Vikinger i Vestfold og Telemark, og reiselivsorganisasjonen Visit Telemark *ønsker ikke* fylkeskommunen delt.

Sak 2/22 Til spørsmålet om oppdeling av Vestfold og Telemark fylkeskommune

7. Redegjørelse for mindretallet i fylkestingsgruppa

Fylkestingsrepresentant Kristian Sommerseth ønsker ikke å gå for oppdeling:

1. Prosessen frem mot opprettelsen av den nye fylkeskommunen var preget av et dårlig politisk håndverk, hvor det var viktigere å redusere antall fylker enn å drøfte hvilke oppgaver større fylker kunne utføre på en hensiktsmessig måte.

2. Dagens fylkeskommune har eksistert i to år og måtte etablere en organisasjon under særdeles vanskelige arbeidsforhold. I mars 2020 kom det en pandemi som har tvunget oss alle til hjemmekontor og digitale møter. Dette har ikke gitt rom for møteplasser hvor man har kunnet sette organisasjon og utvikle samarbeid med våre samarbeidspartnere. Det er heller ikke å legge skjul på at det var vanskelige samarbeidsforhold i administrasjonen som gjorde at daværende fylkesrådmann ble fritatt for sine arbeidsoppgaver. Disse faktorer gjør at jeg mener at fylkeskommunen ikke har fått vist sitt potensiale fullt ut.

3. Et annet moment er at heller ikke de politiske organisasjonene har hatt mulighet til å etablere en ny felles kultur. De erfaringene vi har sett i SV gjør at jeg er overbevist om at et felles fylkeslag har vært en boost for SV i det nye fylket.

4. Ansatte har gitt uttrykk for at de ikke orker en ny runde med omorganisering og nye arbeidsoppgaver. Jeg er klar over at det er delte meninger blant de ansatte.

5. Jeg hører at finansminister Trygve Slagsvold Vedum sier at staten tar regningen for en skilsmisse. Han har ikke vært konkret på beløp. Uansett mener jeg at dette ikke er vel anvendt bruk av skattebetalernes penger. Jeg tror det vil være vanskelig å finne forståelse i folket for en slik sløsing.

6. Jeg er en tilhenger av et folkevalgt regionalt forvaltningsnivå (fylkeskommunen). Jeg vet at høyresiden ønsker å fjerne fylkeskommunen. En stadig omorganisering frem og tilbake vil være med på å undergrave fylkeskommunens legitimitet. Før man deler opp fylkene, burde man bruke tid på å se på fylkeskommunenes oppgaver. Kan 11 fylkeskommuner overta sykehus, høyskoler og universiteter?

7. Et annet viktig argument som mange har mot fylkeskommunen, er at den er kostbar å drive. Jeg tviler på at to sett med administrasjoner og to fylkesting blir billigere enn dagens løsning. Begge fylkeskommuner må ha fylkesting. Jeg tviler på at lønningene til direktører og politikere går ned selv om fylket blir mindre. Dermed har man pådratt seg doble kostnader, som jeg ser på som unødvendige.